

Justitsministeriet
Politi- og Strafferetsafdelingen

DATO 9. juli 2015

JOURNAL NR.
RA-2015-120-0042

DEDES ANFØRT VED SVARBRIVELSER
SAGSBEHANDLER: CDA
+ bilag

RIGSADVOKATEN

FREDERIKSHOLMS KANAL 16
1220 KØBENHAVN K

TELEFON 72 68 90 00
FAX 72 68 90 04

Anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation i 2014

Jeg sender herved Rigsadvokatens redegørelse om anvendelse af varetægtsfængsling i isolation i 2014. Redegørelsen bygger på politikredsens indberetninger om isolationsfængslinger afsluttet i 2014 og Justitsministeriets Forskningskontors bearbejdning af dette materiale. Redegørelsens hovedkonklusioner er gengivet nedenfor i punktform.

Som det fremgår af redegørelsen, har der fra 2013 til 2014 været et fald i antallet af varetægtsfængslinger i isolation fra 55 i 2013 til 36 i 2014. Der har været en mindre stigning i den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne fra 16 dage i 2013 til 19 dage i 2014.

Jeg skal i den forbindelse mere generelt bemærke, at anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation vil kunne bero på en række forskellige faktorer med hensyn til udviklingen i og bekæmpelsen af kriminalitet. Udviklingen i antallet af varetægtsfængslinger i isolation kan derfor ikke vurderes isoleret og heller ikke i sig selv ses som et udtryk for en ændret anvendelse af isolationsfængsling. Således vil f.eks. en stigning i kriminalitetstyper, hvor efterforskningen kan nødvendiggøre isolationsfængsling, naturligt kunne indebære en stigning i anvendelsen af isolationsfængsling. Tilsvarende vil en særlig politimæssig indsats over for sådanne kriminalitetstyper naturligt kunne føre til en stigning i anvendelsen af isolationsfængsling.

Det relativt begrænsede antal sager, hvor isolationsfængsling anvendes, indebærer samtidig, at blot enkelte større sager med et antal sigtede, der

varetægtsfængsles i isolation, vil kunne have en mærkbar betydning for udviklingen i det samlede antal isolationsfængslinger på landsplan og eventuelt for den gennemsnitlige varighed.

Da anvendelsen af isolationsfængsling beror på de helt konkrete omstændigheder i den enkelte sag, herunder på karakteren af kriminaliteten og den eller de involverede sigtedes forhold, vil det også af den grund kun i begrænset omfang være muligt ud fra udviklingen i antallet og varigheden af isolationsfængslinger at sige noget mere generelt om anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation.

RIGSADVOKATEN

SIDE 2

I 2014 blev der i alt foretaget 36 isolationsfængslinger.

Antallet af isolationsfængslinger er faldet med 36 % i forhold til 2013, hvor der blev foretaget i alt 55 isolationsfængslinger. Der er tale om det laveste antal siden 2001, hvor Rigsadvokaten indførte indberetningsordningen vedrørende isolationsfængsling. I forhold til 2001 er der tale om et samlet fald på 93,5 %.

Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslinger i 2014 var 19 dage, og der er således tale om en mindre stigning fra 2013, hvor den gennemsnitlige varighed var 16 dage. Den gennemsnitlige varighed har været faldende fra 2003 til 2010 og uændret fra 2010 til 2012, hvor den var 24 dage. I 2013 var den gennemsnitlige varighed (16 dage) på det laveste niveau siden 2001.

Der var i 2014 ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger.

Ingen unge under 18 år blev isolationsfængslet i 2014.

1. Baggrund

1.1. Indberetningsordningen

Justitsministeriet tilkendegav i forarbejderne til lov nr. 428 af 31. maj 2000 om ændring af retsplejeloven og straffeloven (varetægtsfængsling i isolation mv.), at man løbende ville følge udviklingen i antallet og varigheden af varetægtsfængslinger i isolation. Dette blev gentaget i forarbejderne til lov nr. 1561 af 20. december 2006 om ændring af retsplejeloven (varetægtsfængsling i isolation).

På den baggrund iværksatte Rigsadvokaten i 2001 en ordning, hvor politikredsene blev pålagt at indberette en række oplysninger om afsluttede isolationsfængslinger, jf. nu Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2008.

Indberetningerne har siden dannet baggrund for Rigsadvokatens årlige redegørelse til Justitsministeriet om anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation.

Denne redegørelse vedrører anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation i 2014 og er baseret på analyser, som Justitsministeriets Forskningskontor har gennemført på grundlag af politikredsnes kvartalsvise indberetninger til de regionale statsadvokater om oplysninger om afsluttede isolationsfængslinger.

Justitsministeriets Forskningskontors analyse er vedlagt som bilag A.

RIGSADVOKATEN

Endvidere vedlægges bilag B-D, der indeholder nærmere oplysninger om statistik om varetægtsfængslinger i isolation i 2014.

SIDE 3

1.2. Datagrundlag

Denne redegørelse er udformet efter de retningslinjer, der efter drøftelser med Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Rigspolitiet samt efter forelæggelse for Strafferetsplejeudvalget har været gældende for mine tidligere redegørelser om anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation. Redegørelsen omfatter samtlige afsluttede isolationsfængslinger i 2014.

Oplysningerne til brug for statistikken for 2014 er i lighed med mine redegørelser for varetægtsfængsling i isolation i 2004-2013 udtrukket fra politiets sagsstyrings- og journalsystem (POLSAS) og bearbejdet af Justitsministeriets Forskningskontor, jf. bilag A.

Jeg skal i den forbindelse bemærke, at data udtrukket fra POLSAS er forbundet med en vis datausikkerhed som følge af politikredsnes manglende eller urigtige registreringer af oplysninger i systemet. Rigsadvokaten arbejder løbende sammen med Rigspolitiet og politikredsene på at sikre datapåideligheden i POLSAS og på at korrigere manglende eller urigtige data. Opgørelsen over anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation må således læses med det nævnte forbehold.

2. Anvendelsen af isolationsfængsling i 2014

• Antal

Der var 36 afsluttede varetægtsfængslinger i isolation i 2014.

Det fremgår af Justitsministeriets Forskningskontors undersøgelse, at isolationsfængsling i alle tilfælde er anvendt i forhold til meget grove

lovovertrædelser. Samtlige 36 isolationsfængslinger i 2014 vedrører således lovovertrædelser, der kan medføre fængsel i mindst 6 år.

- **Procentvis andel varetægtsfængslinger i isolation**

Der blev anvendt isolation i 0,7 % af samtlige varetægtsfængslinger i 2014, jf. bilag A, tabel 2.

- **Samlet varighed**

Der blev i alt varetægtsfængslet i 681 dage i 2014, mens det var 870 dage i 2013. Det samlede antal dages isolationsfængsling er således faldet med 22 % fra 2013 til 2014.

RIGSADVOKATEN

SIDE 4

- **Gennemsnitlig varighed**

Varetægtsfængslingerne i isolation havde i 2014 en gennemsnitlig varighed på 19 dage.

Alle (36) isolationsfængslinger blev afsluttet inden 8 uger. 89 % (32) blev afsluttet inden 6 uger, 86 % (31) blev afsluttet inden 4 uger, og 69,5 % (25) blev afsluttet inden 2 uger.

For yderligere oplysninger om varigheden af de afsluttede isolationsfængslinger i 2014 henvises til bilag A, tabel 3 og 4.

- **Isolationsfængsling med en varighed på mere end 8 uger**

Efter retsplejelovens § 770 d, stk. 3, kan en isolationsfængsling ikke forlænges ud over 8 uger, hvis arrestanten er over 18 år, eller ud over 4 uger, hvis arrestanten er under 18 år, medmindre Rigsadvokatens godkendelse foreligger, og retten derefter tiltræder anklagemyndighedens begæring. Bestemmelsen lovfæster den tidligere gældende forelæggelsesordning vedrørende isolationsfængslinger ud over 3 måneder, der var fastsat af Rigsadvokaten. Formålet med forelæggelsesordningen er at sikre en restriktiv og ensartet praksis for dispensation for tidsgrænserne.

Som nævnt var der i 2014 ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger.

- **Isolationsfængsling af personer under 18 år**

I 2014 var ingen unge under 18 år isolationsfængslet.

- **Fordeling på kriminalitetstyper**

Isolationsfængslingerne i 2014 har følgende fordeling efter kriminalitetstype: Narkotikakriminalitet (86,1 %), røveri (11,1 %) og manddrab og forsøg herpå (2,8 %).

Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængsling for narkotikakriminalitet var 18 dage og for røveri 16 dage, mens den gennemsnitlige varighed af isolationsfængsling ved manddrab og forsøg herpå var 54 dage. Det bemærkes, at der i 2014 kun skete en enkelt isolationsfængsling for manddrab og forsøg herpå.

RIGSADVOKATEN

SIDE 5

Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængsling for narkotikakriminalitet i 2013 var 16 dage, og der er således sket en mindre stigning fra 2013. Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængsling for manddrab og forsøg herpå var i 2013 14 dage. Det bemærkes, at der i 2013, ligesom i 2014, kun skete en enkelt isolationsfængsling på området. Der var i 2013 ingen varetægtsfængslinger i isolation vedrørende røveri. I 2013 var der 7 isolationsfængslinger vedrørende anden berigelseskriminalitet, mens der i 2014 ikke var isolationsfængslinger vedrørende anden berigelseskriminalitet.

For nærmere oplysning henvises til bilag A, tabel 4.

- **Regional fordeling**

Københavns Politi foretog i 2014 samlet set flest isolationsfængslinger, idet 52,8 % (i alt 19) af alle isolationsfængslinger blev foretaget i sager, der blev behandlet af Københavns Politi. Antallet af isolationsfængslinger i de øvrige politikredse var væsentligt lavere. Nordjyllands Politi, Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi og Nordsjællands Politi foretog næstflest isolationsfængslinger. Her blev i hver politikreds foretaget 4 isolationsfængslinger, hvilket svarer til 11,1 % af samtlige isolationsfængslinger. I yderligere 5 politikredse blev der foretaget en enkelt isolationsfængsling, mens der i 3 politikredse ikke blev foretaget isolationsfængslinger i 2014.

Nordjyllands Politi foretog flest isolationsfængslinger set i forhold til antallet af varetægtsfængslinger, idet 1,9 % (i alt 4) af samtlige varetægtsfængslede i Nordjyllands Politikreds blev anbragt i isolation i 2014. Der var i politikredsen i alt 214 varetægtsfængslede i 2014. Sydsjællands og Lolland-Falsters Politi foretog næstflest isolationsfængslinger i forhold til antallet af

varetægtsfængslinger, idet 1,5 % (i alt 4) af samtlige varetægtsfængslede i denne kreds (i alt 269) blev isolationsfængslet.

Der henvises for yderligere oplysninger til bilag A, tabel 3, som indeholder en oversigt over antallet og varigheden af isolationsfængslinger og antallet af varetægtsfængslinger fordelt på politikredse, ligesom bilaget angiver den procentvise andel af isolationsfængslinger i forhold til antallet af varetægtsfængslinger i 2014. Om tilsynet med isolationsfængslinger, herunder evt. lokale og regionale forskelle i anvendelsen heraf, henvises til pkt. 4 nedenfor.

RIGSADVOKATEN

SIDE 6

3. Udvikling i forhold til tidligere år

- **Antallet af varetægtsfængslinger i isolation**

Udviklingen i antallet af isolationsfængslinger har varieret en del i perioden fra 2001 til 2014.

I 2001, hvor Rigsadvokaten indførte indberetningsordningen vedrørende isolationsfængsling, var antallet således 553. I de efterfølgende år var antallet faldende, indtil antallet i 2004 steg til 580, som er det hidtil højeste antal isolationsfængslinger, siden indberetningsordningen blev indført. De seneste år har antallet været 132 i 2012 og 55 i 2013.

Fra 2001 til 2014 er der således tale om et samlet fald på 93,5 %, og de 36 isolationsfængslinger i 2014 er det laveste antal i hele perioden siden 2001.

For nærmere oplysning henvises til bilag A, tabel I, og bilag B.

Faldet i antallet af isolationsfængslinger fra 2013 til 2014 angår især sager vedrørende narkotikakriminalitet og sager vedrørende anden berigelseskriminalitet, idet antallet af isolationsfængslinger vedrørende narkotikakriminalitet er faldet fra 47 til 31, mens antallet af isolationsfængslinger vedrørende anden berigelseskriminalitet er faldet fra 7 til 0. I 2014 var der 4 isolationsfængslinger vedrørende røveri, mens der i 2013 ikke var isolationsfængslinger på dette område, jf. bilag A, tabel 4.

- **Den samlede varighed af isolationsfængslingerne**

Det samlede antal dage i isolation er faldet fra 870 i 2013 til 681 i 2014, hvilket svarer til et fald på 21,7 %.

- **Den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne**

Varetægtsfængslingerne i isolation varede i årene 2001 til 2013 i gennemsnit mellem 16 og 37 dage, jf. bilag B.

I 2014 var den gennemsnitlige varighed af isolationsfængslingerne 19 dage. Den gennemsnitlige varighed er således steget en smule siden det hidtil laveste niveau i 2013, hvor den gennemsnitlige varighed var 16 dage. Der er dog i 2014 tale om den næstlaveste gennemsnitlige varighed i perioden siden 2001.

- **Ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger i 2014**

RIGSADVOKATEN

Anvendelsen af isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger har varieret en del i perioden fra 2001 til 2014, jf. bilag B.

SIDE 7

Antallet af isolationsfængslinger i mere end 8 uger har således været størst i 2003 (106) og 2004 (142), mens antallet siden er faldet markant – til 63 i 2005, 55 i 2006, 19 i 2007, 7 i 2008, 10 i 2009, 1 i 2010, 5 i 2011, 5 i 2012 og 0 i 2013.

I 2014 var der, ligesom i 2013, ingen isolationsfængslinger med en varighed på mere end 8 uger.

- **Ingen unge under 18 år isolationsfængslet i 2014**

Der var i 2014 ingen personer under 18 år, der var isolationsfængslede.

Anvendelse af isolationsfængsling i forhold til unge under 18 år i perioden 2001-2014 fremgår af bilag C.

Det fremgår heraf, at antallet af anvendte isolationsfængslinger har været lavt i hele perioden, idet isolationsfængsling af unge under 18 år alene har været anvendt i mellem 0 og 6 tilfælde årligt. Det fremgår endvidere, at isolationsfængslingerne set over hele perioden har haft en varighed på mellem 1 og 56 dage, og at varigheden generelt har været faldende.

4. Rigsadvokatens fremtidige kontrol med anvendelsen af isolationsfængsling

Som det fremgår af mine tidligere redegørelser, føres der løbende tilsyn og kontrol med anvendelse af varetægtsfængsling i isolation.

Som en del af den generelle styrkelse af kvalitets- og legalitetskontrollen i anklagemyndigheden blev indberetningsordningen i Rigsadvokatens Meddelelse nr. 4/2008 i februar 2012 justeret således, at politikredsene skal

sende deres kvartalsvise statistiske udtræk om afsluttede isolationsfængslinger til den regionale statsadvokat, således at de to regionale statsadvokater kan inddrage dem i det almindelige tilsyn med politikredsene.

De regionale statsadvokater skal således i årsrapporten til Rigsadvokaten om kvalitets- og legalitetssikring af straffesagsbehandlingen i politikredsene i relevant omfang redegøre for udviklingen i antallet og varigheden af isolationsfængslinger, baggrunden herfor samt tiltag til at begrænse omfanget, ligesom statsadvokaterne skal forholde sig til eventuelle lokale og regionale forskelle i antallet og andelen af varetægtsfængslinger i isolation.

RIGSADVOKATEN

Som omtalt i de senere års redegørelser om langvarige varetægtsfængslinger og om varetægtsfængslinger i isolation har Rigsadvokaten gennem de senere år arbejdet målrettet med at forenkle og afskaffe manuelle indberetningsordninger. I den forbindelse er der i 2013 som tidligere nævnt udviklet en ny applikation i anklagemyndighedens ledelsesinformationsværktøj, QlikView, som indebærer, at opgørelsen af brugen af varetægtsfængsling kan baseres på data direkte fra et centralt elektronisk datagrundlag i politiets sagsbehandlingssystem, POLSAS.

SIDE 8

Anklagemyndigheden arbejder fortsat på at udvikle denne applikation, og det forventes, at applikationen senest ved udgangen af 2015 også vil omfatte data om varetægtsfængsling i isolation. Det er forventningen, at en videreudvikling af applikationen til også at omfatte data om isolationsfængsling vil overflødiggøre den nuværende indberetningsordning på området, som dermed vil kunne udfases. Derudover forventes det, at statsadvokaternes tilsyn med politikredsenes anvendelse af varetægtsfængsling i isolation vil blive omfattet af det nye tilsynskoncept for statsadvokaternes tilsyn med anvendelse af varetægtsfængslinger, som blev udviklet og implementeret i 2013.

Jeg vil på baggrund af statsadvokaternes årsrapporter og i forbindelse med de konkrete sager, der forelægges for Rigsadvokaten med henblik på eventuel isolationsfængsling ud over 8 uger, fortsat nøje følge udviklingen i anvendelsen af varetægtsfængsling i isolation.

Med venlig hilsen

Ole Hasselgaard